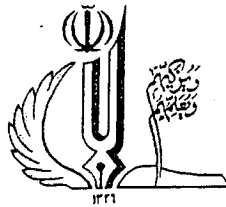

Al-Nasr - 1979

12777 - 2.11.1979

دانشگاه تبریز

دانشکده علوم انسانی و اجتماعی

گروه علوم اجتماعی

پایاننامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته پژوهش علوم اجتماعی

عنوان

بررسی عوامل موثر بر قانون گریزی شهروندان شهر پیرانشهر

استاد راهنما

دکتر محمد حریری اکبری

استاد مشاور

دکتر فاروق امین مظفری

پژوهشگر

حاصل حکیم

۱۳۸۹/۹/۲۸

تیر ۱۳۸۹

۱۴۷۶۸۳

مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز

بسمه تعالی

شماره
تاریخ
پیوست

فرم شماره ۱ دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد - دانشکده علوم انسانی و اجتماعی

این فرم از نظر استخدامی فاقد اعتبار است و فارغ التحصیل لازم است جهت تسویه حساب و دریافت گواهی پایان دوره اقدام نماید

جلسه دفاعیه پایان نامه تحصیلی خانم / آقای حاصل حکیم دانشجوی کارشناسی ارشد رشته علوم اجتماعی گرایش پژوهش

دوره روزانه شبانه ورودی مهر بهمن سال ۱۳۸۶ شماره دانشجویی ۸۶۱۹۲۱۲۷۰۱

تحت عنوان :

به ارزش ۹ واحد در ساعت ۱۰ روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۹/۰۴/۱۵ توسط اعضای هیأت داوران مرکب از :

- استاد راهنمای اول : دکتر محمد عربی ابری امضا
- استاد راهنمای دوم : امضا
- استاد مشاور : دکتر فاروق امین نطفوری امضا
- استاد مشاور : امضا
- عضو هیأت داوران : دکتر محمد علی بک زارو امضا
- عضو هیأت داوران : امضا

تشکیل گردید و ضمن ارزیابی با درجه **صغیر** مورد تصویب قرار گرفت .

توجه : درجه بصورت دستی توسط یکی از اعضای هیأت داوران یا مدیر گروه پس از داوری درج و امضا خواهد شد. نام و نام خانوادگی درج کننده نمره : ۱۸

مدیر گروه آموزشی علوم اجتماعی دکتر حسین بنی فاطمه امضاء تاریخ

معاون پژوهشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم انسانی و اجتماعی دکتر رسول قربانی امضاء تاریخ

کپی این فرم در مرحله صحافی بعد از منابع و ماخذ و قبل از صفحه چکیده انگلیسی آورده خواهد شد

تهیه و تنظیم از مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه تبریز (د.م.ج.ر.م.)

بسمه تعالی

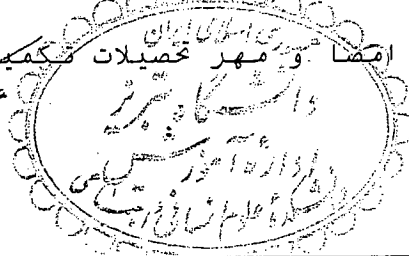
ادارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
Iranian Research Institute
for Information Science
and Technology
(IRANDOC)

فرم دریافت پایان نامه / رساله
دانشجویان برای ارسال به
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات
ایران

یک نسخه از پایان نامه / رساله به شماره
رهگیری ۲۰۱۸۷۹۳ در تاریخ ۲۹-۶-۱۳۸۹ در
دانشگاه تبریز دانشکده علوم انسانی و
اجتماعی از خانم / آقای حاصل حکیم به شماره
دانشجویی ۸۶۱۹۲۱۲۷۰۱ شامل Word PDF مقطع
کارشناسی ارشد با عنوان بررسی عوامل مؤثر
بر قانون گریزی در شهرستان پیرانشهر که در
تاریخ ۱۳۸۹-۰۴-۱۵ از آن دفاع شده است برای
ارائه به پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات
ایران بر اساس نامه شماره ۱۲۲۳۸/۴۳۸۹ تاریخ
۱۳۸۶/۸/۲۰ وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری
تحويل داده شد. که پس از بررسی با تایید صحت
اقدام تحویلی به پژوهشگاه علوم و فناوری
اطلاعات ایران ارسال می گردد.

امضا و مهر تحصیلات تکمیلی / آموزش

۸۶۲۱۲۷۰۱

لطفا فرم پس از مهر و امضا جهت تسویه
حساب به دانشجو تحويل گردد.

/ هر چه شما را به یاد من آورد زیباست /

تقدیم به :

آنانی که دوستشان دارم و مرا در این راه تحمل کردند

تقدیر و تشکر

... به او فرمان می دهد که خدا را با دست و دل و زبان یاری دهد زیرا خداوند پیروزی کسی را تضمین می کند که او را یاری دهد و بزرگ دارد آن کس را که او را بزرگ شمارد. و به او فرمان می دهد تا نفس خود را از پیروی آرزوها باز دارد و به هنگام سرکشی رامش کند چرا که:

" همانا نفس همواره به بدی و امیدارد جز آنکه خدا رحمت آورد "

اینک که با استعانت از حضرت حق و در سایه الطاف بیکرانش موفق به دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته پژوهش علوم اجتماعی شدم بر خویش واجب می دانم از تمامی عزیزان و سروارانی که مرا در طی این مسیر یاریگر بودند تقدیر و تشکر کنم.

از پدر و مادر عزیز و بزرگوام که دعای خیر آنان همیشه مرا پشتیبان بوده است نیکوترین قدر دانی ها را دارم. همیشه دعا گویشان خواهم بود. " و بگو پرودگارا آن دو را رحمت کن چنان که مرا در خوردی پروردند. "

از جناب آقای دکتر محمد حریری اکبری استاد بسیار گرانبه و ارجمندم که صمیمانه هم در تهیه پایاننامه و هم در تمامی سالهای تحصیلم در دانشگاه تبریز مشوق، همراه و یاریگر اینجانب بودند و از هیچ گونه مساعدتی دریغ نفرومودند بسیار سپاسگزارم و از باری تعالی برایشان آرزوی توفیق و سلامتی دارم.

از جناب آقای دکتر فاروق امین مظفری به خاطر راهنمایی های ارزنده شان نهایت قدردانی و تشکر را دارم.

از استاد بزرگوام آقای دکتر محمد عباس زاده به خاطر زحماتی که در جهت داوری این پایاننامه متقبل شده اند و نظرات ارزنده ای که به غنای هرچه بیشتر کار افزود، کمال تشکر و سپاس را دارم.

نام خانوادگی: حکیم	نام: حاصل
عنوان پایان نامه: بررسی عوامل مؤثر بر قانون‌گریزی در شهر پیرانشهر	
استاد راهنما: دکتر محمد حریری اکبری	استاد مشاور: دکتر فاروق امین مظفری
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: علوم اجتماعی
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	گرایش: پژوهشگری
دانشگاه: تبریز	دانشکده: علوم انسانی و اجتماعی
تاریخ فارغ‌التحصیلی: تیر ماه ۸۹	تعداد صفحات: ۱۴۹
کلید واژه‌ها: قانون‌گریزی، قانون‌گریزی ابزاری، قانون‌گریزی اعتراضی، قانون‌گریزی اخلاقی، ضعف سیستم کنترل، ضعف سیستم قضایی، نابسامانی ساختاری، عدم مشروعیت نظام سیاسی، خاص‌گرایی	
<p>چکیده: قانون‌گریزی یک مسئله اجتماعی است که در حال حاضر بخش اعظمی از مردم کشور بدان مبتلا هستند. در یک تأمل آسیب‌شناختی علل و عوامل متعددی در بروز آن نقش بازی می‌کنند؛ که مطالعه ویژگیها و عوامل آن از اهمیت خاصی برخوردار است. پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل مؤثر بر قانون‌گریزی در شهرستان پیرانشهر صورت گرفته و روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش روش پیمایشی بوده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه شهروندان بالای ۱۸ سال شهر پیرانشهر می‌باشد که برابر با سرشماری سال ۱۳۸۵ تعداد آنان ۵۹۷۲۱ نفر سرشماری شده است که از این تعداد ۳۹۱ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمونهای آماری پیرسون، تحلیل رگرسیون چند متغیره به روش گام به گام، و تحلیل مسیر استفاده شد. تقریباً ۴۳ درصد از پاسخگویان قانون‌گریزی ابزاری متوسط، ۴۱ درصد قانون‌گریزی اعتراضی متوسط رو به بالا و حدود ۶۲ درصد قانون‌گریزی اخلاقی پایینی از خود نشان دادند. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که متغیرهای مستقل ضعف سیستم کنترل، ضعف سیستم قضایی، نابسامانی ساختاری، عدم مشروعیت نظام سیاسی و خاص‌گرایی با متغیر وابسته قانون‌گریزی ارتباط معناداری داشتند و بین متغیرهای زمینه‌ای با متغیر وابسته قانون‌گریزی ارتباط معناداری دیده نشد.</p>	

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول : کلیات پژوهش

۲	۱-۱- مقدمه
۳	۱-۲- بیان مسئله
۴	۱-۳- اهمیت و ضرورت تحقیق
۵	۱-۴- اهداف تحقیق
۵	۱-۵- موانع و مشکلات تحقیق

فصل دوم : چارچوب نظری و مروری بر ادبیات تحقیق

۸	۲-۱- مقدمه
۹	۲-۲- تئوری های قانون گریزی
۹	۲-۲-۱- نظریه اصالت ساخت و کارکرد
۱۰	۲-۲-۱-۱- نظریه آنومی دورکیم
۱۳	۲-۲-۱-۲- نظریه تالکوت پارسنز
۱۴	۲-۲-۱-۳- رابرت مرتن
۱۸	۲-۲-۲- نظریه یادگیری یا تفاوت در ارتباطات
۲۱	۲-۲-۳- نظریه عکس العمل اجتماعی
۲۴	۲-۲-۴- نظری های تضاد
۲۵	۲-۲-۴-۱- نظریه مارکس و انگلس در مورد جرم و جنایت
۲۶	۲-۲-۴-۲- ریچارد کوبنی
۲۹	۲-۲-۲-۵- نظریه کنترل اجتماعی
۳۰	۲-۲-۵-۱- نظریه کنترل اجتماعی هیرشی
۳۲	۲-۲-۵-۲- نظریه بریتویت
۳۳	۲-۲-۲-۶- نظریات پدیدار شناسان در مورد قانون گریزی
۳۳	۲-۲-۶-۱- نظریه متزا و سایکز درباره قانون گریزی

- ۳۹- ۲-۳- ارزیابی نظریات (نتیجه گیریهای نظری و معرفی چارچوب نظری منتخب)
- ۴۳- ۲-۳-۱- تبیین قانون گریزی بر اساس نظریه جیمز کلمن
- ۵۰- ۲-۴- پیشینه پژوهش
- ۵۶- ۲-۵- ارزیابی تحقیقات گذشته
- ۵۹- ۲-۶- مدل تبیین
- ۶۰- ۲-۷- فرضیه های تحقیق

فصل سوم : روش شناسی پژوهش

- ۶۳- ۳-۱- تعاریف مفاهیم و متغیرهای تحقیق
- ۶۳- ۳-۱-۱- تعاریف نظری و عملیاتی متغیرهای مستقل تحقیق
- ۶۳- ۳-۱-۱-۱- تعریف نظری و عملیاتی ناکارآمدی نهاد قضایی
- ۶۴- ۳-۱-۱-۲- تعریف نظری و عملیاتی ناکارآمدی نهاد کنترل اجتماعی
- ۶۵- ۳-۱-۱-۳- تعریف نظری و عملیاتی نابسامانی ساختاری
- ۶۷- ۳-۱-۱-۴- تعریف نظری و عملیاتی عدم مشروعیت قانون و مجریان آن
- ۶۸- ۳-۱-۱-۵- تعریف نظری و عملیاتی خاص گرایی
- ۶۸- ۳-۲- تعریف نظری و عملیاتی متغیر وابسته به صورت کلی
- ۶۸- ۳-۲-۱- قانون گریزی
- ۶۹- ۳-۳- تعریف نظری و عملیاتی متغیر وابسته به تفکیک ابعاد آن
- ۷۲- ۳-۴- تحلیل عاملی متغیرهای تحقیق
- ۷۲- ۳-۴-۱- تحلیل عاملی متغیرهای مستقل تحقیق
- ۷۲- ۳-۴-۱-۱- تحلیل عاملی متغیر مستقل ناکارآمدی نهاد کنترل اجتماعی
- ۷۵- ۳-۴-۱-۲- تحلیل عاملی متغیر مستقل ناکارآمدی نهاد قضایی
- ۷۷- ۳-۴-۱-۳- تحلیل عاملی متغیر مستقل آنومی
- ۸۰- ۳-۴-۱-۴- تحلیل عاملی متغیر مستقل مشروعیت نظام سیاسی
- ۸۳- ۳-۴-۱-۵- تحلیل عاملی متغیر مستقل خاص گرایی
- ۸۵- ۳-۴-۱-۶- تحلیل عاملی متغیر وابسته قانون گریزی

۸۵	۳-۵- جامعه آماری و تعیین حجم نمونه
۸۶	۳-۵-۱- فرمول تعیین حجم نمونه کوکران
۸۶	۳-۶- واحد تحلیل
۸۶	۳-۷- سطح تحلیل
۸۶	۳-۸- روش تحقیق و ابزار گردآوری اطلاعات
۸۶	۳-۹- فنون تجزیه و تحلیل اطلاعات
۸۷	۳-۱۰- اعتبار و پایایی ابزار تحقیق

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۹۰	۴-۱- نتایج توصیفی یک متغیره
۹۰	۴-۱-۱- توزیع سنی پاسخ گویان
۹۲	۴-۱-۲- توزیع جنسی پاسخ گویان
۹۳	۴-۱-۳- توزیع پاسخ گویان بر اساس وضعیت تأهل
۹۵	۴-۱-۴- وضعیت پاسخ گویان بر اساس وضعیت تحصیلات
۹۷	۴-۱-۵- توزیع پاسخ گویان بر اساس محل سکونت
۹۹	۴-۱-۶- توزیع نظر پاسخ گویان نسبت به مقیاس قانون گریزی ابزاری
۱۰۳	۴-۱-۷- توزیع نظر پاسخ گویان نسبت به گویه های مقیاس قانون گریزی اعتراضی
۱۰۵	۴-۱-۸- توزیع نظر پاسخ گویان نسبت به گویه های مقیاس قانون گریزی اخلاقی
۱۰۸	۴-۱-۹- توزیع نظر پاسخ گویان نسبت به مقیاس ناکارآمدی سیستم کنترل
۱۱۱	۴-۱-۱۰- توزیع نظر پاسخ گویان نسبت به مقیاس ناکارآمدی سیستم قضایی
۱۱۳	۴-۱-۱۱- توزیع نظر پاسخ گویان نسبت به مقیاس نابسامانی ساختاری
۱۱۶	۴-۱-۱۲- توزیع نظر پاسخ گویان نسبت به مقیاس مشروعیت نظام سیاسی
۱۱۹	۴-۱-۱۳- توزیع نظر پاسخ گویان نسبت به مقیاس خاص گرایی
۱۲۱	۴-۲- نتایج تحلیل های دو و چند متغیره تحقیق
۱۲۱	۴-۲-۱- نتایج تحلیل های دو متغیره تحقیق
۱۲۱	۴-۲-۱-۱- آزمون فرضیه اول
۱۲۳	۴-۲-۱-۲- آزمون فرضیه دوم

۱۲۴	۳-۱-۲-۴- آزمون فرضیه سوم
۱۲۶	۴-۱-۲-۴- آزمون فرضیه چهارم
۱۲۸	۵-۱-۲-۴- آزمون فرضیه پنجم
۱۳۰	۳-۴- نتایج تحلیل های چند متغیره تحقیق
۱۳۰	۱-۳-۴- تحلیل رگرسیونی
۱۳۳	۲-۳-۴- تحلیل مسیر

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۱۳۶	۱-۵- نتایج تحقیق
۱۳۶	۱-۱-۵- نتایج آزمون سوال پژوهش
۱۳۷	۱-۱-۱-۵- نتایج آزمون فرضیه ها
۱۳۸	۲-۱-۱-۵- نتایج آزمون سوال پژوهشی
۱۴۳	۲-۵- پیشنهادات
۱۴۳	۱-۲-۵- پیشنهادات پژوهشی
۱۴۴	۲-۲-۵- پیشنهادات کاربردی
۱۴۶	۳-۵- منابع
۱۴۶	۱-۳-۵- منابع فارسی
۱۴۸	۲-۳-۵- منابع لاتین
۱۴۹	ضمائم

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۷	جدول (۲-۱): طبق بندی مرتن از انواع شیوه های تطابق فردی
۳۸	جدول (۲-۲): دیدگاههای نظری متفاوت درباره قانون گریزی
۵۴	جدول (۲-۳): متغیرهای تبیین کننده قانون گریزی بر اساس تحقیقات گذشته
۵۵	جدول (۲-۴): متغیرهای تبیین کننده قانون گریزی بر اساس تحقیقات گذشته
۶۶	جدول (۳-۱): گویه های مربوط به ناکارآمدی سیستم قضایی
۶۶	جدول (۳-۲): گویه های مربوط به ناکارآمدی سیستم کنترل
۶۷	جدول (۳-۳): گویه های مربوط به نابسامانی ساختاری
۶۸	جدول (۳-۴): گویه های مربوط به مشروعیت نظام سیاسی
۶۹	جدول (۳-۵): گویه های مربوط به خاص گرایی
۶۹	جدول (۳-۶): گویه های مربوط به قانون گریزی ابزاری
۷۰	جدول (۳-۷): گویه های مربوط به قانون گریزی اعتراضی
۷۱	جدول (۳-۸): گویه های مربوط به قانون گریزی اخلاقی
۷۲	جدول (۳-۹): آزمون بارتلت و kmo برای متغیر ناکارآمدی سیستم کنترل
۷۲	جدول (۳-۱۰): واریانس کل تبیین شده برای متغیر ناکارآمدی سیستم کنترل
۷۳	جدول (۳-۱۱): عامل استخراج شده برای متغیر ناکارآمدی سیستم کنترل
۷۴	جدول (۳-۱۲): آزمون بارتلت و kmo برای متغیر ناکارآمدی سیستم قضایی
۷۹	جدول (۳-۱۳): واریانس کل تبیین شده برای متغیر ناکارآمدی سیستم قضایی
۷۶	جدول (۳-۱۴): عامل استخراج شده برای متغیر ناکارآمدی سیستم قضایی
۷۷	جدول (۳-۱۵): آزمون بارتلت و kmo برای متغیر آنومی اجتماعی
۷۸	جدول (۳-۱۶): واریانس کل تبیین شده برای متغیر آنومی اجتماعی
۷۹	جدول (۳-۱۷): عامل استخراج شده برای متغیر آنومی اجتماعی
۸۰	جدول (۳-۱۸): آزمون بارتلت و kmo برای متغیر مشروعیت نظام سیاسی
۸۱	جدول (۳-۱۹): واریانس کل تبیین شده برای متغیر مشروعیت نظام سیاسی
۸۲	جدول (۳-۲۰): عامل استخراج شده برای متغیر مشروعیت نظام سیاسی

- جدول (۳-۲۱): آزمون بارتلت و kmo برای متغیر خاص گرایی ۸۲
- جدول (۳-۲۲): واریانس کل تبیین شده برای متغیر خاص گرایی ۸۳
- جدول (۳-۲۳): عامل استخراج شده برای متغیر خاص گرایی ۸۴
- جدول (۳-۲۴): پایایی سوالات مربوط به سازه های مورد بررسی ۸۸
- جدول (۴-۱): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب وضعیت سنی ۹۱
- جدول (۴-۲): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب وضعیت جنسی ۹۲
- جدول (۴-۳): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب وضعیت تاهل ۹۴
- جدول (۴-۴): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب وضعیت تحصیلات ۹۶
- جدول (۴-۵): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب وضعیت محل سکونت ۹۸
- جدول (۴-۶): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مقیاس قانون گریزی ابزاری ۱۰۰
- جدول (۴-۷): آماره های مربوط به گویه های قانون گریزی ابزاری ۱۰۱
- جدول (۴-۸): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مقیاس قانون گریزی اعتراضی ۱۰۳
- جدول (۴-۹): آماره های مربوط به گویه های قانون گریزی اعتراضی ۱۰۴
- جدول (۴-۱۰): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مقیاس قانون گریزی اخلاقی ۱۰۶
- جدول (۴-۱۱): آماره های مربوط به گویه های قانون گریزی اخلاقی ۱۰۷
- جدول (۴-۱۲): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مقیاس ناکارآمدی سیستم کنترل ۱۰۹
- جدول (۴-۱۳): آماره های مربوط به گویه های ناکارآمدی سیستم کنترل ۱۱۰
- جدول (۴-۱۴): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مقیاس ناکارآمدی سیستم قضایی ۱۱۱
- جدول (۴-۱۵): آماره های مربوط به گویه های ناکارآمدی سیستم قضایی ۱۱۲
- جدول (۴-۱۶): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مقیاس نابسامانی ساختاری ۱۱۳
- جدول (۴-۱۷): آماره های مربوط به گویه های نابسامانی ساختاری ۱۱۵
- جدول (۴-۱۸): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مقیاس مشروعیت نظام سیاسی ۱۱۷
- جدول (۴-۱۹): آماره های مربوط به گویه های مشروعیت نظام سیاسی ۱۱۸
- جدول (۴-۲۰): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مقیاس خاص گرایی ۱۱۹
- جدول (۴-۲۱): آماره های مربوط به گویه های خاص گرایی ۱۲۰
- جدول (۴-۲۲): آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای متغیر ناکارآمدی سیستم کنترل و قانون گریزی ۱۲۲

جدول (۲۳-۴): آزمون ضریب همبستگی پیرسون متغیر ناکارآمدی سیستم قضایی و قانون‌گزینی ابزاری ۱۲۴

جدول (۲۴-۴): آزمون ضریب همبستگی پیرسون متغیر نابسامانی ساختاری و قانون‌گزینی ابزاری ۱۲۵

جدول (۲۵-۴): آزمون ضریب همبستگی پیرسون متغیر عدم مشروعیت نظام سیاسی و قانون‌گزینی ۱۲۷

اعتراضی

جدول (۲۶-۴): آزمون ضریب همبستگی پیرسون متغیر خاص‌گرایی و قانون‌گزینی اخلاقی ۱۲۸

جدول (۲۷-۴): تبیین قانون‌گزینی بر اساس عامل‌های مستقل ۱۳۲

جدول (۲۸-۴): ضرایب بتاهای عامل‌های مستقل موثر بر قانون‌گزینی ۱۳۲

جدول (۲۹-۴): میزان F و درجه معناداری متغیرهای مستقل ۱۳۳

فهرست دیاگرام ها

صفحه

عنوان

۹۱	دیاگرام (۴-۱): سن
۹۳	دیاگرام (۴-۲): جنسیت
۹۴	دیاگرام (۴-۳): وضعیت تأهل
۹۷	دیاگرام (۴-۴): وضعیت تحصیلی پاسخگویان
۹۸	دیاگرام (۴-۵): توزیع پراکندگی محل سکونت
۱۰۰	دیاگرام (۴-۶): قانون گریزی ابزاری
۱۰۴	دیاگرام (۴-۷): قانون گریزی اعتراضی
۱۰۶	دیاگرام (۴-۸): قانون گریزی اخلاقی
۱۰۹	دیاگرام (۴-۹): ناکارآمدی سیستم کنترل
۱۱۲	دیاگرام (۴-۱۰): ناکارآمدی سیستم قضایی
۱۱۴	دیاگرام (۴-۱۱): نابسامانی ساختاری
۱۱۷	دیاگرام (۴-۱۲): مشروعیت نظام سیاسی
۱۱۹	دیاگرام (۴-۱۳): خاص گرایی

فهرست اشکال

عنوان

صفحه

۴۵

مدل (۲-۱): گزاره های خرد و کلان: تاثیر آیین مذهبی بر سازمان اقتصادی

۵۹

مدل (۲-۲): مدل تبیین تحقیق

۱۲۵

مدل (۴-۱): عوامل موثر بر قانون گریزی ابزاری

۱۲۸

مدل (۴-۲): عوامل موثر بر قانون گریزی اعتراضی

۱۳۰

مدل (۴-۳): عوامل موثر بر قانون گریزی اخلاقی

۱۳۴

مدل (۴-۴): تحلیل مسیر عوامل موثر بر شاخص نهایی قانون گریزی

فصل اول :

کلیات پژوهش

مقدمه

پرسش‌آغازین و بیان مسأله

اهمیت و ضرورت تحقیق

اهداف تحقیق

موانع و مشکلات تحقیق

قانون‌گریزی یک مسأله اجتماعی است که در حال حاضر بخش اعظمی از مردم کشور بدان مبتلا هستند (علی

خواه، ۱۳۸۲، آزادارمکی، ۱۳۷۹، نظرسنجی صدا و سیما، ۱۳۷۴، ۱۳۷۳، الف ۱۳۷۴، ب ۱۳۷۷، محسنی، ۱۳۷۸).

و ریشه آن عدم نظم‌پذیری است که یکی از دلایل آن گسترش فقر و شکاف طبقاتی است. زیرا نظم‌پذیری مختص اشخاصی است که حداقل نیازهای طبیعی (زیستی)، فرهنگی و اجتماعیشان تأمین شده باشد (صداقت، ۱۳۸۳ ص ۶۶). در مقابل نظم‌پذیری، نظم‌گریزی یا قانون‌گریزی وجود دارد که عوارض آن قانع نبودن شخص به حقوق خود، تعرض به حقوق دیگران، عدم انجام تکلیف، گریز از مسئولیت و وصول به مقصود به هر طریق ممکن است (همان منبع). از آنجا که زندگی اجتماعی انسان به وسیله هنجارها، قوانین و مقررات اداره می‌شود، اگر افراد جامعه به قوانین و مقررات اجتماعی که رفتار آنها را به عنوان مناسب و نامناسب تعریف می‌کند، مقید نباشند، فعالیت انسان متوقف و یا دچار هرج و مرج خواهد شد. از این رو در شرایط نظم‌گریزی، عملاً انواع آسیب‌ها حیات اجتماعی را تهدید می‌کند که منجر به مختل شدن نظم اجتماعی شده و در نتیجه افراد جامعه با هنجارهای اجتماعی که مبین نظم اجتماعی است هم‌نوا نگردیده و مرتکب رفتارهای انحرافی و انواع قانون‌شکنی‌ها می‌شوند (همان منبع، صص ۶۹-۷۰). بنابراین در تحقیق حاضر به گزارش انواع نظم‌گریزی و میزان قانون‌گریزی شهروندان، به عنوان نمودی از آسیب اجتماعی پرداخته ایم.

اغلب نظر سنجی‌ها و تحقیقاتی که به سنجش میزان قانون‌گریزی در بین ایرانیان پرداخته‌اند، به این نتیجه رسیدند که در میان مردم ایران تمایل زیادی به رعایت قانون دیده نمی‌شود و وضعیت قانون به لحاظ رعایت آن رضایت‌بخش نیست و لذا قانون‌گریزی به صورت یک مسأله اجتماعی درآمده است (آزادارمکی، ۱۳۷۹، علیخواه ۱۳۸۱، صداقت، ۱۳۸۳). پر واضح است که در صورت عدم رعایت قانون موجبات آسیب‌های اجتماعی فراهم می‌آید که نمونه‌هایی از آن عبارتند از تشکیل گروه‌های فشار، عدم توجه به بهداشت اماکن، ایجاد آلودگی صوتی، دیداری و نیز پرداختن به شغل‌های غیر قانونی (ماهرویی، ۱۳۸۱ ص ۱۳).

نظر به اینکه قانونمندی و پذیرش قانون ریشه در ساختارهای جامعه دارد و در رابطه با فرهنگ عمومی جامعه قابل بررسی است (صداقت، ۱۳۸۳ ص ۶۷)؛ درک اینکه چه عواملی در برانگیزش رفتار قانون‌گريزانه و تداوم آن دخیلند بسیار ضروری است، تا بتوانیم در جهت تلاش برای کاهش این گونه رفتارها بکوشیم. با توجه به نکات فوق تحقیق حاضر به بررسی میزان، سطح و نوع قانون‌گریزی در میان شهروندان شهرستان پیرانشهر می‌پردازد و در این زمینه پرسش اساسی این است که چه عواملی موجبات بروز رفتار قانون‌گريزانه در بین شهروندان شهرستان پیرانشهر را فراهم می‌آورد؟ تحقیق حاضر درصدد فراهم آوردن چنین دانشی است.

۱-۳- منطق، اهمیت و ضرورت تحقیق

انگیزه اساسی این مطالعه عبارت است از پیشبرد دانش ما به این که چرا برخی از مردم نگرش مساعدتری نسبت به قانون و رعایت آن دارند و چرا برخی بیش از سایرین مرتکب اعمال خلاف قانون می‌شوند؟

پژوهش‌هایی در این باره در چند جای مختلف صورت گرفته (تهران ۱۳۷۷، تبریز ۱۳۸۳، ارومیه ۱۳۷۵). اما داده‌های سیستماتیک در مورد شهرستان پیرانشهر وجود ندارد. بنابراین هیچ مبنایی برای بررسی تفاوت‌های نگرشی نسبت به قانون و عمل به آن در مورد شهروندان پیرانشهر در دست نیست، لذا کنجکاری در مورد وضعیت شهروندان پیرانشهر به لحاظ رعایت قانون و میزان آن، یکی دیگر از انگیزه‌های تحقیق حاضر است.

همچنین ضرورت و اهمیت تحقیق حاضر از این جا نیز آشکار می‌شود که اگر مردم جامعه پایبندی بیشتری به رعایت قانون داشته باشند و احتمال مبادرت به رفتارهای قانون‌گریزانه کمتر باشد، پیشبرد سطح فرهنگی جامعه آسان‌تر خواهد گشت، لذا درک این که چه عواملی موجب رفتارهای قانون‌گریزانه می‌شود و چگونگی تغییر آن و به عبارت ساده‌تر، کشف چرایی این وضعیت دارای اهمیت می‌باشد؛ لذا تحقیق حاضر می‌تواند سودمندی‌های عملی برای برنامه‌های آموزشی که می‌کوشند رفتارهای قانون‌مدارانه را ترویج کنند، در پی داشته باشد. بر این اساس اگر روشن شود که چه عواملی موجب قانون‌گریزی شهروندان پیرانشهری می‌باشد، حذف و یا کاهش آن عوامل ضرورت می‌یابد.